

Pretulu prenumeratiunei
pentru partile Austriei si
Ungariei: pe 1. anu 4 fl.
pe ½ anu 2 fl. v. a.
pentru alte tieri 5 fl. la
anu.

SPERANTIA.

Fóia literaria-besericésca.

Banii de prenumeratiune
si corespundintiele sunt
de a se adresá *franco*
catra Redactiunea „Spe-
rantiei“, la Aradu, strat'a
Capelei, Nr. 26.

Organulu teologiloru romani din Aradu.

Foi'a acést'a sub redactiunea colegiale a membriloru societatii de leptura si sub auspiciile superioritatii scolastice
ese de doue ori la luna, anume la 1. si 15. a fiescecarei lune.

Necesitatea reuniunilor religiose preste totu si in specia in biseric'a romana or- todossa.

„Cercetati tóte tieneti ceea ce este
bunu.“ Tesal. V. 21.

Precandu flórea impupesce, pre atunci ea este
mai frageda mai gingasia, in càtu si la cea mai mica
sufiare a ventului usioru se vestediesce déca nu va
fi scutita; astfeliu stamu noi astadi, cari eri alalta-
eri intraramu in primevér'a vietii autonome, — ce
maiestosu incepe a se desvoltá, in tóte partile, in
palatulu domnului in colib'a plugariului, — ne vomu
consolidá: prosperitate; vomu remanea pasivi: dis-
trugere.

Mediulu in sa prin care ne amu consolidá este:
sciintiele, sciintiele suntu cumpen'a cu carea se mesura
poterea individiloru, poterea natiuniloru, pentru cà
sciinti'a e poterea.

Acestu adeveru e necontestabilu si lumea civi-
lisata de adi patrunsa de elu nu a pregetatu a se
grupá in societati mai mari séu mai mici umeru la
umeru punendu si scuturendu de pe sine lepr'a ig-
norantiei, cu mandria a inaltiatu falniculu drapelu
alu culturei.

Cadiutu-a Sionulu vechiu si din ruinele lui a
odraslitu Sionulu nou. Cadiutu-a Roma noua, Heli-
conulu tempiloru mediani si musele au inceputu a
se latí preste intregu rotogolulu pamentului.

Tóte sciintiele: fisice, istorice etc. astadi ca
neci candu au luatú sborulu si direptiunea, carea
proprie este produptulu spiritului modernu.

Multi straviganti in sa condusi de nescari prin-
cipii sinistre sub pretestu, cà biseric'a si religiunea
aru fi inimicii desvoltarei si ai libertatii omenesci
prin profanele loru mani voiescu a incercá restur-
narea acelui edificiu imposantu, care lumea vechia cu

tóte eresurile si cea mediana cu barbarismulu seu ne
pomenitu nu-o a potutu macar si clatiná; nu! càci
erá ziditu pre temelia tare, temeili'a principiiloru
eterne, ale credintiei, amorei si sperantiei.

Multi straviganti credu cà viitorulu popóraloru
atunci se va incepe, candu murii religiunei lui Cri-
stosu voru jacé in ruine ne remanandu pétra pre
pétra.

Adi in faci'a acestor'a, candu libertatea e uni-
versala si mintea omenésca, mai multu nu jace in
catenelá absolutismului seculariu!

Adi candu religiunea lui Cristosu este espusa
atátoru atacuri si suspitiuni si candu marele apostolu
ni impune dicundu: „cercetati tóte tieneti ceea ce este
bunu“ óre nu este tempulu supremu ca clerulu romanu
ortodocsu chiamatu a regenerá si otieli inimile cre-
dintiosiloru in virtutile crestine „incingendu-si medi-
loculu cu adeverulu, imbracundu platosi'a dreptatii,
preste tóte luandu pavádi'a credintiei“ se suscepá o
data marea lupta pentru restituierea valórei si autori-
tatii religiunei lui Cristosu.

Oh! unde sunteti voi umbre maretie alui: Ioanu
si Michaiu Pop'a? unde sunteti voi umbre maretie a
Dositeiloru si Barlaamiloru? etc., numele vostru e
scrisu cu litere neperitóre in inimile romaniloru, si
posteritatea lu-binecuventa si-lu va binecuventá din
generatiune in generatiune.

„Preoti cu crucea in frunte“! tempurile fatali
prin cari au trecutu biseric'a si clerulu romanu, ni-au
nimicitu tóte edificiele culturei nóstre nationale ecle-
siastice, remanendu-ni abea ici cóle câte o urma
pastrata si aceea prin tind'a bisericei si focariulu
preotului; in sa tocmai asta impregiurare reclama la
noi o resolutiune seriosa si activitate continua.

Numai este momentu de pierdutu. Problem'a
este mare si resolvirea ei depinde dela generositatea

poporului si in specia dela generositatea clerului; aceea este: *ridicarea si conservarea bisericii* mantuito-riului nostru Isus Cristosu prin reuniuni religioase recunoscute de intréga lume de celu mai eficace medilocu pentru sustinerea in intregime a invetiaturei cei mantuito-re.

Despre insemnatatea si chiamarea reuniunilor religioase ne folosimu de câteva motive ale arhiepiscopului Tarnóczy din Salisburgu, desfasiurate cu oca-siunea adunarii generale a reuniunii rom. catholice cu patronulu Rupertus, tienuta in Salisburgu la anulu 1857.

E de prisosu, dice eruditulu principe arhiepiscopu, a enumerá ne pretiiverile binefaceri ce crestinismulu si sentinel'a acestui'a, biserica cea asediata de Ddieu, a reversatu asupra omenimeí, carea se cutropea in pecatu si in misería spirituala. Acele binefaceri tuturor sunt binecunoscute; pentrucá ori unde a fostu primitu crestinismulu, treptatu nobilitandu a patrunsu tóte institutiunile stateloru si tóte relatiunile omeniloru. A intemeiatu si sustienutu autoritatea tronuriloru si a legiloru, a stemperatu asprimia loru, a imblanditu despotismulu si a invetiatu pre Regenti cumpetare si dreptate.

Crestinismulu a sdrobitu lantiurile selaviei si a consacratu legatur'a casatoriei si a familiei. A saditu in inimele popóraloru patriotismulu subordinati'a cátra mai mari; si aceste prin cultivare si desvoltare le-a prefacatu in libertate rationabila.

Crestinismulu a provocatu la viétia tóte acele institute filantropice nenumerate, de care omenimea se bucura in statele crestine. De locu la inceputu a infintiatu scoli, a cultivatu sciintiele si a insufletitu artele spre a potea produce monumintele cele mai maretie. Aceste si alte nenumerate bunatati, care neci condeiulu ale descriá neci limb'a ale enará nu suntu in stare — avemu a le multiamí domnediescii religiiuni si fidelei Paditória a ei: santei bisericii, carea tocmai pentru aceea cu dreptulu o recunóscemu de fontele adeveratei culturi, de maic'a umanitatii si a moralei popóraloru.

Si déca pe langa tóte aceste se afla fii degenerati, cari cu négra-li ingratitudine si-ridica man'a asupra acestei mame a loru, i dinéga autoritatea, i combatu influinti'a si in cátu nu suntu in stare a i pune stavile celu pucinu o cártescu, o defaima si o suspitiunéza: se nu se afle nimene, care se stee mamei batjocorite intru ajutoriu? Ar' fi insulta facia de binefacerile nemarginite ce ni le a datu

crestinismulu candu ne amu rusiná de *Evangeliu*, si prin temere desiérta contra insulteloru, bigotismului si ultramontanismului nu amu cutediá a ni face dorinti'a fiasca cátra biserica, mam'a nóstra comuna? potea-s'ar óre o astfeliu de intralasangare justificá mai alesu acuma candu ori ce interesu si celu de mai mica insemnatate este representatu prin gazete diurnale, reuniuni si parlamente?

Si óre esista vre unu interesu, care in efeptulu seu cátu de departe se se póta asemená cu alu religiunei? cine dar' nu ar' avea insufletirea de a si-consacrá poterile si interesele sale pentru promovarea acestui interesu a tóte precumpenitoriu? Reuniunile religioase ca atâtea ramuri infloritóre ale arborelui bisericii, si-au propusu o astfeliu de misiune de in dile de cercare s'au compusu. s'au coadunatu fidelu in giurulu preotimei si episcopatului, care in perielu pe sacrele loru mani au portatu paladiulu santei nóstre religiunii; ele unite prin suferintiele comune au datu bisericii mana de ajutoriu contra atacuriloru infame indreptate contra ei si au formatu stavila contra torintelui coruptiunei. Si dupa ce apele acestui torinte navalitoriu fura respinse in albi'a loru, atunci reuniunile si-au indreptatu atentiunea cátra adancimea miseriei sociale, pentrucá tocmai in aceea sta caracterulu iubirei crestinesci, a cautá loculu reului si a-lu prinde pe la radicina. Éta insemnatatea si chiamarea reuniuniloru.

Dar', dicu unii, déca crestinismulu e oper'a lui Ddieu, cine i póte stricá? ce trebuie se o tememu? spre ce folosu i póte fi representati'a si scutél'a din partea ómeniloru?

E dreptu, crestinismulu in sine nu are lipsa de astfeliu de scutéla, ca si sórele pe ceriu, asia sta aci adeverulu ddiescu alu acestui'a, pre care nu-lu póte atinge maliti'a insielatiunea si mintiun'a. Insa desi sórele nu se póte stinge de pe ceriu, in cas'a propria totusi póte fi intunecime, déca omulu singuru va goní lumin'a afara séu se va eschide din partea vecinului prin zidu. Chiar' asia stamu si cu lumin'a crestinismului.

Provincie intregi, care odiniora stralucéu de lumin'a crestinismului, astadi spiritualminte jacu in intunerecu, cultur'a si moralitatea acolo suntu inlocuite prin alu doilea barbarismu, pentrucá crestinismulu neglesu ori persecutatu s'a indepartatu dela ele, ca se-si imparta lumin'a aiurea la generatiune mai recunoscetória. Nu e dara vorb'a despre apararea crestinismului, ci despre apararea nóstra de nere-

parabil'a lui perdere; si ar fi intru adeveru neiertaveru a stá cu manele in sinu, pana candu de alta parte tóte suntu puse in miscare spre a smulge credinti'a din inimile celor slabi, si a omori viéti'a crestinésca prin suflarea cea otravitória a esempleru rele si a coruptiunei morale ce din di in di in cercuri mai mari se latiesce.

Dara, se obiectiunéza mai departe, acésta afacere mai alesu e caus'a bisericei si a serviloru ei? asia este! biserica recuosce cá acést'a propriaminte este chiamarea ei, si ea in mani'a tuturoru càrtiriloru, tuturoru insulteloru apriate si ascunse nu va lipsi, cu credinti'a in Ddieu celu ce i este sprigióna, — a lucrá pentru deslegarea acestei probleme a ei. Ea insa pe langa aceea e indreptatita a contá pe participarea (conlucrarea) credintiosiloru, fàra de care tóta ostenél'a ei pentru promovarea imperatiei lui Ddieu pe pamentu ar remanea fàra resultatu càci cu religiunea nu stamu asia, casì cu alte interese sociale, care se impartu in clase otarite, dintre care un'a se ocupa cu indrustri'a alt'a cu negociatori'a, a trei'a cu sciintiele séu cu artele etc. Religiunea este unu bine comunu alu tuturor'a de acelasi interesu mare pentru cei din posturi mai inalte, càtu si pentru cei mai de diosu, pentru avuti casì pentru seraci, acum séu mai apoi si-ia resbunare amara asupra ori carui singuratecu, care intrelasa interesulu religiunei a-lu considerá de al seu propriu si pentru inaintarea aceluia nu va contribuì denarulu spre folosulu seu si spre alu altor'a.

Insa in urma se facu si asia intrebari: cá este óre de lipsa spre acestu scopu reuniune deschilinita? nu e destulu spre acestu scopu adunarea tuturoru credintiosiloru dreptumarturisoru intr'o biserica?

Intrebare intru adeveru minunata si rara! casì candu ar' dice: óre tulpin'a arborelui nu e tare destulu spre a tiené fruptele? ce lipsa are si de ramuri? Óre nu e tocmái din contra: dovéd'a cea mai frumósa despre poterea vegetativa a tulpinei, déca acést'a desvolta crengi si ramuri in tóte partile pana la virfu si in cea mai feliurita varietate produce frundie, flori si póme?

Multe si nenumerate motive amu potea inca insirá despre insemnetatea si necesitatea reuniuniloru in genere, — destulu cá imperati'a lui Ddieu pe pamentu nu ni o potemu nici imaginá, déca statulu bisericescu nu va posiedea trebuintiósa potere, carea nu se va poté caseigá si desvoltá decátu numai prin armele spiritului si numerulu trebuintiosu de

luptatori capaci, dela cari depinde posibilitatea concurentiei cu celelalte state. Acésta necesitate in biserica clerulu apusanu si peste totu celu protestantu a cuprins'o pre deplinu, incátu acestea astadi se bucura de o multime de reuniuni, cari rivaliséza un'a cu alt'a si prosperéza in genere, pana candu la noi e destulu déca dicemu cu gur'a: „vina imperati'a ta precum in ceriu asia si pre pamentu“ si pre langa aceea stamu cu manile in sinu. Noi suntemu multiamiti, déca avemu din tempu in tempu ici cóle câte unu conducetoriu si credemu a ni fi salvate interesele nóstre vitale, va se dica: noi suntemu multiamiti si cu nóptea continua in carea momentanu se ivesce ici cóle câte unu meteoru numai se potemu dormi si mai departe in pace. Ddieule sante! Éta vine mediulu noptii! in tóte partile se aude sgomotu, mirele in chipulu spiritului luminarii a sositu! si candelile nóstre nu suntu provediute cu untulu de lemn! In biserica nóstra ortodossa mai multu ca ori unde e necesitatea urginta si tempulu supremu ca se ne concentramu si grupamu in reuniuni.

(Va urmá.)

Si portile iadului nu o voru biruí pre ea, Mat. cap. 16. v. 18.

(Urmare.)

Dara se lasamu acele tempuri antice, si se revenimu la ceste mai próspete, mi-aducu bine aminte, candu Santitatea Sa *Piu alu IX-lea* la 1858 séu 1859. a tramisu pe nuntiulu seu la curtea de Viena, *Antoniu de Luca* archiepiscopulu Tarsului in visita la diecesile romane greco-catholice, si candu acést'a in numele santitatei Sale Papei sub „*sit nomen Domini benedictum*“ a impartitu binecuventare credintiosiloru sei, fórté a mahnitu pe romanii uniti din *Transilvania* vediendu cá in locu de a dobandi prin unire, inca li se alteréza si limb'a in biserica in urmarea careia estmodu se tanguiau romanii uniti din *Transilvania*, in *Foi'a despre minte si literatura* „*Déca va merge lucrulu totu dupa calapodulu acést'a si nu se voru respectá conditiunile unirei, nu va fi mirare déca ne vomu întórce acolo de unde amu venitu, adeca la fratii nostri neuniti!*“ pentru care, fói'a clerului Romano-Catholicu magiaru „*Religio Lap*“ fórté se esseptorase asupra romaniloru uniti. Dara apoi ce se mai dicu despre congresulu catholiciloru de estu tempu, unde se trase clopotulu de mórté asupra bisericei greco-orientale unite. Conciliulu din *Florentia* a permisu greciloru prefacerea tainei cuminecaturei cu pane

dospita, insurarea preotiloru, ritulu si guvernarea bisericeii dupa cauónele sale primitive, dara theologii moderni ai catholicismului numai le toleréza aceste usque „*ad lucrandos schismaticos*“ va se dica: biseric'a Romano-catholica, bisericeii greco-orientale purure inimicu; audi pe Metropolitulu greco-orientalu unitu *Ioanu Vancia* in conciliulu de anu in Roma!

Si cu dreptu cuventu! Romanii greco-orientali uniti, nici pana astadi nu se bucura de drepturile ce li s'a promis prin unire, ba nici de acele de care se bucurau ca neuniti; atunci si-alegeau episcopulu loru ei de ei fãra influintia straina, acuma li se denumesc prin altii, fãra privire la interesulu romaniloru si fãra respectu la canónele bisericeii greco-orientale unite! care de sine se întielege trebue se fia de acordu si unealta aceluia ce l'a numitu.

Mai departe trebue se scia fiesce care romanu cã biseric'a Romei e de natur'a unitatii limbei, ca atare nu permite alt'a limba de cãtu un'a in biseric'a sa, pe candu biseric'a gréca fiindu de natur'a pluralitatii limbelor permite fiesce carei natiuni, carea a primitu invetiatur'a si ritulu seu, usulu limbei sale materne. Biseric'a Romei nici pana astadi nu a potutu uni tóte popórele in aceasi limba si credintia ba din contra le-a desbinatu: pecandu biseric'a gréca nu a perdutu nici o natiune, ci le a tienutu pe tóte in aceea dragoste conservandule si limb'a si nationalitatea, esemplu viu suntemu noi romanii, carii numai bisericeii si ritului orientalu avem de a multiamí, cã ni amu potutu sustienea limb'a si natiunea, de nu s'a cutropitu in abisulu perirei! Urméza dara cã noi romanii nu potemu fi de natur'a bisericeii Romei, cã nu ni permite limb'a, de care de ne amu fi tienutu de multu amu fi peritu; ci trebue se remanemu de natur'a bisericeii grece, carea ni permite dragulu de usu alu limbei materne. — Si tocmai pentru acést'a aci ar fi tempulu, ca parintii conserisi ai bisericeii greco-orientale unite se-si dè tóta trud'a si se desvólte o activitate mai mare pentru recastigarea drepturilor canonice primitive, pentru recastigarea drepturilor ce s'au promis prin unire, si pentru emanciparea bisericeii sale de sub influint'a bisericeii romano-catholice, care tocmai asia ni e de scumpa, ca si si ast'a-lalta! Ce s'ar potea efeptuí dupa parerea mea pr'in unu congressu de natur'a celui a greco-orientaliloru tienendu in *Blasiu* in aceea Atena de unde au odreslitu atatia surculi cum au fostu: *Sincai Maioru, Chölösery, Cleinu* si altii: Si nu in congressulu Romano-catholiciloru unde ori ce alta numai

bine pentru biseric'a greco-orientala unita nu se lucra. Candu am datu espresiune via sentiemintelor me sum de parte, de ori si care colóre de a produce cërta intre fratii de unu sange si de care me aparu, cum m'a aparatu mum'a de focu! mi am esprimatu numai condolinti'a, asupra situatiunei bisericeii nóstre greco-orientale unite care de presentu o vedemu sfasiata in duoe partii; un'a care pretinde castigarea drepturilor antice ale bisericeii, de care se tienu toti romanii greco-uniti, si alt'a carea umbla ratacindu si schiopatandu prin congressulu romano-catholiciloru, de care se tienu numai cei duoi episcopi! aci se póte aplicá asertulu lui Vasiliu Maniu „*Cum a potutu plebea romana se pastreze cu atãta inima si sinceritate, in mediloculu caosului, in organulu patimiloru, fiindu mai alesu delasata in momentele critice chiar si de ai sei, proprietatile nationale? (istori'a critica pag. 624.)*

Dara se ne întórcemu la objectu;

Romanii dupa atâtea suferintie, dupa atâtea calamitati, patimi, góne si tempestati, vedienduse striviti atãtu de limba, cãtu si de biserica si nationalitatea sa, dara mai vertosu vedienduse desbinati in duoa parti, dintre cari pe un'a o maltrata calugerulu jesuitu; éra pe asta lalta, o rodea calugerulu serbu, au cugetatu, a se fi apropiatu, ór'a disolverei, ór'a perirei loru. Si cu adeveratu de cautamu indaraptu peste tempii cei viforosi ai trecutului nostru trebue se cunóscemu cã numai providinti'a divina ne au mantuitu de perirea totala! Domnedieu care ni au sbiciuitu biseric'a si natiunea cu atâtea plagi, s'a ingrigitu si despre mantuirea nóstra, care a fostu cu multu mai aprópe decãtu s'ar fi potutu presupune; — va se dica: precum in testamentulu vechiu, spre scaparea bisericeii si poporului Israilteneseu, a trinisu pre *Moise profetu* si pre *Neemia*, estmodu in testamentulu nou, a aridicatu Domnedieu profeti din némulu si sinulu bisericeii nóstre, a caroru toiagu a odreslitu, si cari ca toti atãti'a Neemii, venindu la multu cercetat'a nóstra biserica si natiune, au stransu in giurulu seu ca o muma întiepleta pe fiii sei, preotii si betranii poporului romanu, si cu poteri unite au staruitu la polele tronului pana ce in anulu 1864, s'a restauratu noulu *Sionu romanesca*, vechi'a nóstra metropolia greco-orientala romana in dreptulu ei canonicu, carei'a i urmã celebrulu congressu dela Sibiiu in 1868, unde prin flórea natiunei si bisericeii nóstre se compuse: *Magna carta libertatum Ecclesiae orientalis romanae, vulgo: statutulu organicu*“ dupa aca-

rui'a spiritu cu ajutoriulu lui Domnedieu, voi'a si perseveranti'a credintiosiloru nostri, ni vedemu astadi organisata biseric'a nationala!

Indepartative tempuri triste si posomorite! indapartative si ve reintórceti in napoi! cà nóptea vóstra a disparutu si ni a resaritu noa sórele dreptatii. — Par' cà vedu spiritulu unui *Moisie*, unui *Neemea*, unui *Petru* si *Pavelu* apostoli, aridicanduse din tierin'a loru in persónele, Escelentiei sale prea iubitului si neobositului nostru Metropolitu si archiepiscopu *Andreiu* si in persónele precariloru nostri Episcopii: *Procopiu* si *Joanu*, cari din ceriu ni s'au tramisu, spre a ridicá pe ruinile metropoliei nóstre vechi, alt'a noua si mai stralucita „Unde ti-este iadule biruinti'a ta, unde ti-este mórte boldulu teu?“ *I. carte Corint cap. 15. v. 55.*

Unde e man'a, carea a persecutatu pe mum'a nóstra biseric'a? Unde e ferulu care a sfasiatu in bucati pe crestini? Unde suntu popórele, Patriarsii, si domnitorii, cari s'au scursu cu furia peste biseric'a si nationalitatea nóstra asuprindu-o in mii de feliuri? Dóra aceea mana a putreditu? Dóra ferulu l'a mancatu rugin'a? Si popórele, patriarsii, dómnitorii aceia au peritu de pe orizontele vietii si au recedatu in nimicirea loru. Tóte au peritu si s'au debelatu! numai maic'a nóstra biseric'a ce atátu persecutata si cercetata mai traiesce si sta inca! tienendu in mana si dupé anulu 1871. semnulu invingerei crucea. privindu cu unu zimbetu suridietoriu peste tempurile cele viforóse a trecutului din cari a scapatu atátu de minunatu. nu mi-este alta in daraptu de càtu se cantu la locul acést'a cu imperatulu Solomonu cantarea cantariloru despre marirea biseric'ei crestine: „*Mirosulu miruriloru tale mai multu de càtu tóte mirosurile. Miru versatu este numele teu, pentru aceea te au iubitu pre tine fetiórele. — Càtu de frumóse suntu obrazele tale, ca ale turturelei grumazulu teu ca murgelele scumpe. Éta frumósa esti iubit'a mea (se întielege pretutindenea biseric'a) éta frumósa esti, ochii tei porumbica. crinulu între spini, asia este iubit'a mea, între fete. — Éta frumósa esti iubit'a mea, éta frumósa esti, ochii tei porumbicia, parulu teu ca turmele capreloru celoru descoperite din Galaad, dintii tei ca turmele celoru tunse. — Ca funea cea rosia buzele tale, si vórb'a ta frumósa, ca cógi'a rodului marului — grumazulu teu ca turnulu lui David celu ziditu in Falpioth — tóta frumósa esti iubit'a mea (se întielege biseric'a) si intinatiune nu este intru tine“ (cantarea cantariloru a imparatulu Solomonu cap. I. v. 2. 9. 14. cap. II. v. 2. cap. III. v. 1.—8.*

(va urmá.)

PREDICA

càtra cei ce voiescu a pasí la tain'a casatoriei dela **Dimitriu Papu** asesoru consistorialu si parochu in **Covasintiu**.

„Barbati iubiti-ve muierile vóstre, si nu ve amariti asupra loru“ Apost. Colos. III. 19.

Destinulu omului este a vietui in societate, si posibil'a fericire ce o da societatea e conditiunata dela viéti'a sociala casnica, ca dela acelu temeiu solidu, care fâra indoiéla atotu întieptulu ziditoriu l'a aflu de lipsa atunci, candu a facutu lumea cu tóte ce sunt in trens'a, si a prevediutu cà lumea cu tote bunatatile ei nu e de ajunsu ca pre omu se-lu pota conduce la scopu, dreptu ce i a datu socia din in-su-si trupulu lui, numindu-o muiere, ér' pre ambii „barbatu si muiere.“

Acést'a o numimu legatura familiara, legatur'a cea mai vechia între omeni, binecuventata de Domnedieu mai antaiu decâtu tóte legaturile; si are se dureze pana la finitulu lumei, pentrucà vitalitatea ei a garantat'o insusi Ddieu; pecatulu a despartitu pre omeni de càtra Dieu; fost'au ei inecati cu popu; imprastiatu i-a ambitiunea cea deavolésca in tóte partile pamentului; casatori'a inse acestu isvoru nesecatu, din care peste mii de ani curge riulu vietuitoriloru, susta si astadi in deplina-i santienia.

Voi! mire si mirésa, trecendu prin periodulu prunciei si alu junetiei, ati ajunsu la acelu stadiu alu vietii, dela care incolo singuri trebue se dispuneti de sórtea vóstra: sarcin'a vietii familiare aveti a o portá amendoi impreuna.

Deci dara ca atari, cari cu acésta ocaziune voiti a primi binecuventarea Duchului santu prin mine parintele vostre celu sufletescu, ascultati sfatulu Apostolului care dice: „*Barbati iubiti-ve muierile si nu ve amariti asupra loru.*“ Si eu cu Apostolulu ti-dau mai alesu tie mire acestu sfatu: pentrucà sum convinsu si amu esperintia despre slabitiunile multoru casatoriti, cari nu pentru ajungerea scopului atinsu se casatorescu. ei pentru felurite castiguri temporane, pecum: unii pentru frumsetie, altii in prospectu de protectiune. ér' altii si durere cei mai multi pentru avutia: ne cugetandu, cà ore prin acestea facultati poté-voru ajunge scopulu casatoriei?

Apoi de multe ori barbatulu nu privesce pre muieria sa ca pre o socia adeverata, cu carea darulu duchului santu prin binecuventarea preotului l'a facutu unu trupu punendu unulu altui'a juramentu de credintia, pana la mórte, ci tractéza cu ea ea cu

o servitoare, si o supera pentru fiesce intemplari si cause bagatele escate séu din nepricepere séu din slabitiuni caror'a omulu e supusu; nu asculta de invetiatur'a Apostolului ce dice: *impreama locuindu cu mirés'a ta intieptiesce, ca unuia vasu mai slabu femeescu se i dai cinste, ca impreama vietuindu, darului vietii se poteti fi partasi.* Asia este, din detorintiele, care ai primitu ca mire asupra ta prin legatur'a casatoriei, trebue se fii càtra socia cu tota crutiarea. Si déca te ingrijesci pentru sustinerea unui vasu de lutu in stare nevatemata, cu càtu mai vertosu ai detorinti'a a crutiá si a te ingrijí despre sustinerea si bunastarea acelu vasu alesu, in care locuesce duchulu santu, este unu trupu cu tine si care nu pote patimi fàra a nu te duré si pre tine, fàra de carea nici cas'a ta, nici avuti'a ta, nici famili'a ta nu o poti sustiené ma nici onorea si fal'a numelui teu nu le poti pastrá pecum ai dorí.

Intieptulu Solomonu dice, cà *muierea buna e cunun'a si cinstea barbatului*; din cartea facerii scimu, cà muierea e a dou'a faptura a ziditoriului de némulu omenescu, pre carea o a plasmuitu Ddieu din cost'a barbatului. De aci vedi barbatule, cà Ddieu din trupulu teu singuru tie de ajutoriu ti-a datu pre muierea ta, si asia ea ca o parte luata din intregulu teu, de sine urméza forte firesce a pricepe cà muierea in firea sa si in tóte insusirile ei e mai slaba decâtu intregulu, de unde s'a plasmuitu. Éta scól'a, éta dovéda firésca din carea te poti invinge barbatule, pentru ce muierea ta ca unu vasu femeescu pote fi mai slaba de càtu tine. E de lipsa dara, ca barbatulu pe temeiu celu curatu alu inprumutatei dragoste, cu mintea si cu intieptiunea se si-conduca muerea sa, si ori in nacasurile ori in slabitiunile ei cu credintia si dragoste statornica se o mangae si cu blandetie se o îndrepte; éra nu cu selbatecia si cu bataia ca pre dobitoculu celu fàra cunoscentia; pentru cà in cas'a unde domnesce sfad'a, sudalmile si batai'a, acolo domnulu casei aceleia si-a perdutu numele celu bunu; nu altcum cas'a si averea lui au pornitu pe o cale cu numele. Acolo pruncii invétia dela parinti moravuri rele; pentru cà pruncii de si au dobanditu dela Dieu talentu si insusiri bune: prin moravurile cele rele din cas'a parintiloru ca dintr'o scola rea cu invetiatoriu stricatu, si-perdu insusirile cele bune dela nascere, si darurile cele folositóre dobandite dela Ddieu nu se potu desvoltá ci remanu ingropate; si cine e caus'a acestei nefericiri? Nu altulu decâtu parintii cei nesocotiti, cari traiescu in cas'a sa in naintea prunciloru loru o viétia selbatica si plina de patimi. Si ce

e sfrsitul acelor'a, cari asia traiescu? Nu e alta de càtu cà perindu cas'a si averea loru si cu acestea numele celu bunu alu loru, deodata si darulu lui Ddieu s'a indepartatu dela ei; si pruncii cei nevinovati prin pcatulu parintiloru loru celoru rei nainte de a deveni maturi, cadu in prapastia si pieru. Oh! dar se sciti, cà sangele acelu prunci — dupa marturisirea S. scripturi — se va cere din manile parintiloru cari asia reu i au crescutu. Intru economi'a casei vostre si in tóte trebile vóstre familiare se fiti unu sufletu in doue trupuri, un'a gandindu si un'a lucrandu cu imprumutata ostenéla, cà pre voi S. taina a cununiei v'au impreamatu. Si dupa ce ve va binecuventá Ddieu de a vedé odraslele vostre: atuncia detorinti'a vóstra este: pre fiii vostri dupa cuviintia ai cresce in fric'a lui Dieu, cinstindu pre parinti, iubindu voi'a lui Dieu intru tote. Cautati a urmá esemplulu celu frumosu alui Tovitu carele pre fiulu seu Tovie inca din teneretie l'a invetiatu se fie temetoriu de Dieu; esemplulu lui Iosifu si Mariei, cari pre Isus ca pruncu in toti anii lu-ducéu in biseric'a Domnului. Asemenea iuvetiatura a fostu data si lni Timoteiu dela muma sa, precum se vede din cuvintele Apostolului, carele dice: *si voi parinti nu intaritati pre fiii vostri spre mania, ci cresteti-ii pre ei intru fric'a si invetiatur'a Domnului loru celu de susu.*

Intru acestu chipu petrecendu voi viétia si pa-diendu impreamarea vóstra cu consciintia curata, va fi si binecuventarea Domnului spre voi: éra eu ca pastoriulu vostru vi poftescu: se poteti incepe si continuá viétia si fericirea vóstra spre onórea némului vostru si spre marirea lui Ddieu. Aminu!

Nr. 844.
Epit. 297.

Cerculariulu

Senatulul epitropescu alu Consistoriului epar-chialu romanu greco-orientalu din Aradu.

(Prin care se normiséze tacsele consistoriale pentru fondulu diecesanu, si cele pentru scaunele protopresviterale.)

Sinodulu eparehiei aradane tienutu in anulu trecut 1870, prin conclusulu de sub Nr 140, a enunciatu intr'altele cumca: „Tacsele ce au fostu pana acum'a in usu la consistorie, avendu a fi precisu fipsate prin senatulu epitropescu, pana la regularea loru definitive, remanu in vigóre in asemenea mesura si pentru scaunele protopresviterali; avendu a se intrebuintia la protopresviteratu pentru acoperirea speselor scaunului, dupa modulu si mesur'a ce se va staverí acolo; ér' cele intrate la consistorie, se voru administrá pe langa conturi formali episcopiei pe séma fondului generalu diecesanu.“

Pentru efectuarea acestui conclusu sinodalu, senatulu

epitropescu alu Consistoriului de aici, avendu in vedere tacsatoriulu introdusu din vechime cu „Rescriptulu dechiaratoriu,” si modificarile intemperate in decurgerea timpului apoi schimbarile intrate in sistemulu administratiunei bisericesti, — prin acést'a in modu provisoriu a normisatu tacele cuprinse in conspectulu aici sub 1/. alaturatu. *)

1. Dupa acésta normisare, statiunile de parochu, capelanu si invetiatoriu, suntu impartite in 3 clase, fipsanduse tacs'a obveninda pentru fiesce care de osebi; carea se cere la intarirea respectiviloru parochi, capelani si invetiatori.

2. Candu cinev'a se stramuta dela o statiune la alt'a are de a plati pe langa tacs'a espusa in punctulu 1, si adausulu fipsatu de sub punctulu 2 alu conspectului; care adausu, la prim'a stremutare se dà simplu; la a dou'a duplu; si asia mai de parte.

3. Tacele normisate se voru incassá in modu supletoriu pentru tóte casurile, câte au intrevenu dela constituirea noului Consistoriu, si respective a scauneloru protopresviterali.

4. Clasificarea generala a statiuniloru preotiesci si invetiatoresci, se va efectui de aci nainte; ér' deocamdata statiunile, ce vinu anume sub intrebare se voru clasificá din casu in casu.

5. In cauzele de controversie (procése matrimoniale) tacele obveninde le va anticipá partea acusatoria; fiindu apoi prin sentinti'a forului competente, a se convincá partea adversaria la rebonificarea respective suportarea acestei tacse, si celoru ce se voru mai pretinde. —

6. Esceptiune de la solvirea acestoru tacse, numai cu privire la acei'a se póte face, cari prin atestate autentice, demne de credientu, voru documentá: „*absolut'a paupertate materiala*,” avendu forulu de prim'a instantia, a notificá asemenea inpregiurari obveninde in sentinti'a meritoriala.

7. Tacele, pentru estradarea si vidimarea unei copie, respective unui estrasu protocolariu, despre actulu de complanare intre partile litigante, incheiatu la scaunulu protopresviteralu, competu notariului protopresviteralu; éra pentru cele estradate din archivulu consistorialu, competu secretariului consistorialu.

8. Scaunele protopresviterali, au a portá unu ratiociniu esactu despre perceptiunile tacselor, si despre erogatiunile facute din acelea.

9. Statiunile preotiesci, le classifica concernentulu scaunulu protopresviteralu, cu ocaziunea esaminarei actului de parochu séu capelanu; reflectandu firesce, la veniturile, respective dotatiunea parochiei séu a capelaniei. —

10. Clasificarea statiuniloru invetiatoresci, o va enuncia senatulu scolariu cu ocaziunea esaminarei actului de alegere a respectivului invetiatoriu; reflectanduse asisderca la salariile si emolumentele cu cari sunt provédute statiunile invetiatoresci.

11. Tacele obveninde dela parochu si capelanu, suntu de a se solvi de locu dupa intarirea actului ds alegere; éra cele dela invetiatori, la primirea decretulu de intarire; observanduse acést'a si la casurile de stramutari dela o statiune la alt'a.

*) A se vedea mai diosu.

Red.

12. Acei preoti, capelani séu invetiatori noualesi, cari din lips'a mediloceloru materiali, n'aru fi in stare de locu a depune tacs'a receruta se potu deobligá a o solvi in rate lunarie, séu pana la unu terminu acomodat, ce li se va defige, —

13. Totu odata se pune in datorintia domniloru protopresviteri: a erui tóte casurile amintite in punctulu 3, câte au intrevenu dela consituirea noului Consistoriu, anume de la 1. Juniu 1870. si astufeliu a esecutá supletoria incasare a tacselor obveninde dela respectivii individi; avendu cele destinate pe séma fondului generalu diecesanu, a le administrá aici, pelanga specific'a consemnare: éra cele menite pe séma scaunulu protopresviteralu, a le intrebuintia acolo. —

14. In fine din partea Consistoriului metropolitanu se dispune ca cu subscernerea veri carei'a cause de apelata, respectiv'a parte insinuatoria, se depuna anticipative si tacs'a de 20 fl. v. a. menita pentru acoperirea speselor ce se facu acolo. —

Concernentii domni Protopresviteri suntu poftiti: spre scire si acomodare, a espedá fiesce carui comitetu parochialu si preotimei câte unu esemplariu din acestu cerculariu, adornatu cu conspectulu tacselor de sub intrebare; avendu despre acést'a a reportá la tempulu seu.

Datu in Aradu, in 22. Octovre 1871.

Din incredintiarea Preasantiei Sale Domnului Episcopu

Andrei Papp, m. p.

Protosinccelu, ca presiedinte substitutu.

Afaceri bisericesti.

Senatulu epitropescu cu privire la venitele parochieloru vacante — pana la resolvirea cestiunei de reducere, a dispusu urmatoriele:

1. Déca vr'o parochia devine vacanta, si conformu conclusului congresualu din anulu 1870. Nr. prot. 77. cade in categori'a reduceri: venitele le folosese parochulu concerninte, incredintiatu cu administrarea functiuniloru preotiesci.

2. Respectivulu administratoru, este indatoratu: pe séma veduvei si orfaniloru reposatului parochu. a prestá pe unu anu diumetate din tóte venitele parochiei vacante, éra unde nu remane neci veduva neci orfani, intrég'a diumetate a venitului vine in fondulu generalu alu diecesei.

3. Dupa escontentarea veduvei si orfaniloru, respectivulu administratoru este deobligatu, a solvi o suma banala anuala, in favorea fondului diecesanu, ce se va stabili prin Consistoriu. —

4. Dispusetiunea de facia, are valóre obligatoria, pentru tóte casurile provenite dela aducerea decisiuniloru consistoriului plenariu din 11. Juniu si 9. Iuliu 1871.

o servitóre, si o supera pentru fíesce intemplari si cause bagatele escate séu din nepricepere séu din slabitiuni caror'a omulu e supusu; nu asculta de invetiatur'a Apostolului ce dice: *impreama locuindu cu mirés'a ta intieptiesce, ca unuia vasu mai slabu femeescu se i dai cinste, ca impreama vietuindu, darului vietii se poteti fi partasi.* Asia este, din detorintiele, care ai primitu ca mire asupra ta prin legatur'a casatoriei, trebue se fii càtra socia cu tota crutiarea. Si déca te ingrijesci pentru sustinerea unui vasu de lutu in stare nevatemata, cu càtu mai vertosu ai detorinti'a a crutiá si a te ingrijí despre sustinerea si bunastarea acelu vasu alesu, in care locuesce duchulu santu, este unu trupu cu tine si care nu pote patimí fàra a nu te duré si pre tine, fàra de carea nici cas'a ta, nici avuti'a ta, nici famili'a ta nu o poti sustiené ma nici onorea si fal'a numelui teu nu le poti pastrá pecum ai dorí.

Intieptulu Solomonu dice, cà *muierea buna e cunun'a si cinstea barbatului*; din cartea facerii scimu, cà muierea e a dou'a faptura a ziditoriului de némulu omenescu, pre carea o a plasmuitu Ddieu din cost'a barbatului. De aci vedi barbatule, cà Ddieu din trupulu teu singuru tie de ajutoriu ti-a datu pre muierea ta. si asia ea ca o parte luata din intregulu teu, de sine urméza forte fíresce a pricepe cà muierea in firea sa si in tóte insusirile ei e mai slaba decâtu intregulu, de unde s'a plasmuitu. Éta scól'a, éta dovéda fíresca din carea te poti invinge barbatule, pentru ce muierea ta ca unu vasu femeescu pote fi mai slaba de càtu tine. E de lipsa dara, ca barbatulu pe temeíulu celu curatu alu inprumutatei dragoste, cu mintea si cu intieptiunea se si-conduca muerea sa, si ori in nacasurile ori in slabitiunile ei cu credintia si dragoste statornica se o mangae si cu blandetie se o indrepte; éra nu cu selbatecia si cu bataia ca pre dobitoculu celu fàra cunoscentia; pentru cà in cas'a unde domnesce sfad'a, sudalmile si batai'a, acolo domnulu casei aceleia si-a perdutu numele celu bunu; nu altcum cas'a si averea lui au pornitu pe o cale cu numele. Acolo pruncii invétia dela parinti moravuri rele; pentru cà pruncii de si au dobanditu dela Dieu talentu si insusiri bune: prin moravurile cele rele din cas'a parintiloru ca dintr'o scola rea cu invetiatoriu stricatu, si-perdu insusirile cele bune dela nascere, si darurile cele folositóre dobandite dela Ddieu nu se potu desvoltá ci remanu ingropate; si cine e caus'a acestei nefericiri? Nu altulu decâtu parintii cei nesocotiti, cari traiescu in cas'a sa in naintea prunciloru loru o viétia selbatica si plina de patimi. Si ce

e sfirsitulu acelor'a, cari asia traiescu? Nu e alta de càtu cà perindu cas'a si averea loru si cu acestea numele celu bunu alu loru, deodata si darulu lui Ddieu s'a indepartatu dela ei; si pruncii cei nevinovati prin pecatulu parintiloru loru celoru rei nainte de a deveni maturi, cadu in prapastia si pieru. Oh! dar se sciti, cà sangele aceloru prunci — dupa marturisirea S. scripturi — se va cere din manile parintiloru cari asia reu i au crescutu. Intru economi'a casei vostre si in tóte trebile vóstre familiare se fiti unu sufletu in doue trupuri, un'a gandindu si un'a lucrandu cu imprumutata ostenéla, cà pre voi S. taina a cununieí v'au impreamatu. Si dupa ce ve va binecuventá Ddieu de a vedé odraslele vostre: atuncia detorinti'a vóstra este: pre fiii vostri dupa cuviintia ai cresce in fric'a lui Dieu, cinstindu pre parinti, iubindu voi'a lui Dieu intru tote. Cautati a urmá esemplulu celu frumosu alui Tovitu carele pre fiulu seu Tovie inca din teneretie l'a invetiatu se fie temetoriu de Dieu; esemplulu lui Iosifu si Mariei, cari pre Isus ca pruncu in toti anii lu-ducéu in biseric'a Domnului. Asemenea iuvetiatura a fostu data si lni Timoteiu dela muma sa, precum se vede din cuvintele Apostolului, carele dice: *si voi parinti nu intaritati pre fiii vostri spre mania, ci cresteti-ii pre ei intru fric'a si invetiatur'a Domnului loru celu de susu.*

Intru acestu chipu petrecendu voi viétia si pa-diendu impreamarea vóstra cu consciintia curata, va fi si binecuventarea Domnului spre voi: éra eu ca pastoriulu vostru vi poftescu: se poteti incepe si continuá viétia si fericirea vóstra spre onórea némului vostru si spre marirea lui Ddieu. Aminu!

Nr. 844.
Epit. 297.

Cerculariulu

Senatulul epitropescu alu Consistoriului eparhialu romanu greco-orientalu din Aradu.

(Prin care se normiséze tacsele consistoriale pentru fondulu diecesanu, si cele pentru scaunele protopresviterale.)

Sinodulu eparehiei aradane tienutu in anulu trecut 1870, prin conclusulu de sub Nr 140, a enunciatu intr'altele cumca: „Tacsele ce au fostu pana acum'a in usu la consistorie, avendu a fi precisu fipsate prin senatulu epitropescu, pana la regularea loru definitive, remanu in vigóre in asemenea mesura si pentru scaunele protopresviterali; avendu a se intrebuintá la protopresviteratu pentru acoperirea speselor scaunului, dupa modulu si mesur'a ce se va staveri acolo; ér' cele intrate la consistorie, se voru administrá pe langa conturi formali episcopiei pe séma fondului generalu diecesanu.“

Pentru efectuarea acestui conclusu sinodalu, senatulu

epitropescu alu Consistoriului de aici, avendu in vedere tacsatoriulu introdusu din vechime cu „Rescriptulu dechiaratoriu,” si modificarile intemperate in decurgerea timpului apoi schimbarile intrate in sistemulu administratiunei bisericesti, — prin acést'a in modu provisoriu a normisatu tacele cuprinse in conspectulu aici sub 1/2 alaturatu. *)

1. Dupa acésta normisare, statiunile de parochu, capelanu si invetiatoriu, suntu impartite in 3 clase, fipsanduse tacs'a obveninda pentru fiesce care de osebi; carea se cere la intarirea respectivilor parochi, capelani si invetiatori.

2. Candu cineva se stramuta dela o statiune la alt'a are de a plati pe langa tacs'a espusa in punctulu 1, si adausulu fipsatu de sub punctulu 2 alu conspectului; care adausu, la prim'a stremutare se dá simplu; la a dou'a duplu; si asia mai de parte.

3. Tacele normisate se voru incassá in modu supletoriu pentru tóte casurile, câte au intrevenu dela constituirea noului Consistoriu, si respective a scaunelor protopresviterali.

4. Clasificarea generala a statiunilor preotiesci si invetiatoresci, se va efectui de aci nainte; ér' deocamdata statiunile, ce vinu anume sub intrebare se voru clasificá din casu in casu.

5. In cauzele de controversie (procese matrimoniale) tacele obveninde le va anticipá partea acusatoria; fiindu apoi prin sentinti'a forului competente, a se convincá partea adversaria la rebonificarea respective suportarea acestei tace, si celoru ce se voru mai pretinde. —

6. Eexceptiune de la solvirea acestoru tace, numai cu privire la acei'a se póte face, cari prin atestate autentice, demne de credientu, voru documentá: „*absolut'a paupertate materiala*,” avendu forulu de prim'a instantia, a notificá asemenea inpregiurari obveninde in sentinti'a meritoriali.

7. Tacele, pentru estradarea si vidimarea unei copie, respective unui estrasu protocolariu, despre actulu de complanare intre partile litigante, incheiatu la scaunulu protopresviteralu, competu notariulu protopresviteralu; éra pentru cele estradate din archivulu consistorialu, competu secretariulu consistorialu.

8. Scaunele protopresviterali, au a portá unu ratiociniu esactu despre perceptiunile tacselor, si despre erogatiunile facute din acelea.

9. Statiunile preotiesci, le classifica concernentulu scaunulu protopresviteralu, cu ocaziunea esaminarei actului de parochu séu capelanu; reflectandu fiesce, la veniturile, respective dotatiunea parochiei séu a capelaniei. —

10. Clasificarea statiunilor invetiatoresci, o va enuncia senatulu scolaru cu ocaziunea esaminarei actului de alegere a respectivulu invetiatoriu; reflectanduse asisdeca la salariile si emolumentele cu cari suntu proviedute statiunile invetiatoresci.

11. Tacele obveninde dela parochu si capelanu, suntu de a se solvi de locu dupa intarirea actului ds alegere; éra cele dela invetiatori, la primirea decretulu de intarire; observanduse acést'a si la casurile de stramutari dela o statiune la alt'a.

*) A se vedea mai diosu.

12. Acei preoti, capelani séu invetiatori noualesi, cari din lips'a medilocelor materialu, n'aru fi in stare de locu a depune tacs'a receruta se potu deobligá a o solvi in rate lunarie, séu pana la unu terminu acomodat, ce li se va defige, —

13. Totu odata se pune in datorintia domniloru protopresviteri: a erui tóte casurile amintite in punctulu 3, câte au intrevenu dela consitituirea noului Consistoriu, anume de la 1. Juniu 1870. si astufeliu a esecutá supletoria incasare a tacselor obveninde dela respectivii individi; avendu cele destinate pe séma fondului generalu diecesanu, a le administrá aici, pelanga specific'a consemnare: éra cele menite pe séma scaunulu protopresviteralu, a le intrebuintia acolo. —

14. In fine din partea Consistoriului metropolitanu se dispune ca cu subscernerea veri carei'a cause de apelata, respectiv'a parte insinuatoria, se depuna anticipative si tacs'a de 20 fl. v. a. menita pentru acoperirea speselor ce se facu acolo. —

Concernentii domni Protopresviteri suntu poftiti: spre seire si acomodare, a espedá fiesce carui comitetu parochialu si preotimei câte unu esemplariu din acestu cerculariu, adornatu cu conspectulu tacselor de sub intrebare; avendu despre acést'a a reportá la tempulu seu.

Datu in Aradu, in 22. Octovre 1871.

Din incredintiarea Preasantiei Sale Domnulu Episcopu

Andrieu Papp, m. p.
Protosincelu, ca presiedinte substitutu.

Afaceri bisericesti.

Senatulu epitropescu cu privire la venitele parochieloru vacante — pana la resolvirea cestiunei de reducere, a dispusu urmatoriele:

1. Déca vr'o parochia devine vacanta, si conformu conclusulu congresualu din anulu 1870. Nr. prot. 77. cade in categori'a reducerii: venitele le folosese parochulu concerninte, incredintiatu cu administrarea functiunilor preotiesci.

2. Respectivulu administratoru, este indatoratu: pe séma veduvei si orfaniloru reposatulu parochu. a prestá pe unu anu diumetate din tóte venitele parochiei vacante. éra unde nu remane neci veduva neci orfani, intrég'a diumetate a venitulu vine in fondulu generalu alu diecesei.

3. Dupa escontentarea veduvei si orfaniloru, respectivulu administratoru este deobligatu, a solvi o suma banala anuala, in favorea fondulu diecesanu, ce se va stabili prin Consistoriu. —

4. Dispusetiunea de facia, are valóre obligatoria, pentru tóte casurile provenite dela aducerea decisiuniloru consistoriulu plenariu din 11. Juniu si 9. Iuliu 1871.

La Nr. 844.
Epit. 297.

A) Tace consistoriale pentru fondulu diecesanu.

1. Tacs'a normala pentru intarirea respective a unui

- a) parochu . . . . .
b) capelanu . . . . .
c) invetiatoriu . . . . .

2. Tacs'a de sub punctulu

1. se cere si la intarirea respective investitur'a, ce se dà, candu cineva se stramuta dela o statiune la alt'a**), si inca cu adausulu ce urmèza, adeca: dela

- a) parochu . . . . .
b) capelanu . . . . .
c) invetiatoriu . . . . .

3. Tacs'a sentimentiei forului alu 2. in cause divortiale.

B) Tacele pentru scaunele protopresbiterali.

1. Pentru actiune (primulu esibitu) in cause divortiale .

2. Pentru sentimentia finala in cause divortiale . . . . .

3. Pentru esaminarea actului de alegere a unui:

- a) parochu . . . . .
b) capelanu . . . . .

C) Tace extraordinarie pentru consistoriu si scaunulu protopresviteralu.

Pentru estradarea si vidimarea unei copie sèu unui estrasu protocolariu despre actu de complanare, la scaunulu protopresviteralu, sèu pentru veri ce acte dela consistoriu. . . . .

Aradu, 22. Octovre 1871.

Consistoriulu romanu gr.-or. Aradanu.

*) De cinusura la clasificare se observa: cà parochiele cu venituri anuale peste 600 fl. cadu in I. clasa; cele cu 400 fl. in a II.; era cele cu 200 fl. in a III. clasa; care proportiune e de a se observà si cu privire la statiunile invetiatoresci. — deservindu de basa fasiunile scolare.

**) La prim'a stramutare a statiunei, adausulu acest'a se dà simplu; la a dou'a, duplu; la a treia triplu; si asia mai de parte.

VARIETATI.

+ „Amiculu poporului.“ Calindariu pe anulu 1872. se afla de vendiare la referintele senatului episcopescu alu consistoriului romanu gr. or Petru Petroviciu in Aradu. — Pretulu unui esemplariu 50 cr. v. a.

	La statiune de clas'a *)						Peste totu
	I.		II.		III.		
	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.	
a) parochu	60	40	30				
b) capelanu	30	25	15				
c) invetiatoriu	30	20	10				
1. se cere si la intarirea respective investitur'a							
a) parochu	25	15	10				
b) capelanu	15	10	5				
c) invetiatoriu	10	8	5				
3. Tacs'a sentimentiei forului alu 2. in cause divortiale.						15	
1. Pentru actiune (primulu esibitu) in cause divortiale .						5	
2. Pentru sentimentia finala in cause divortiale						15	
a) parochu	10	7	5				
b) capelanu	6	4	2				
Pentru estradarea si vidimarea unei copie sèu unui estrasu protocolariu							2

*) In foi'a nòstra amu fostu anuciatu, cà Ministeriulu de cultu r. u. a transpusu Preasantiei Sale parintelui Episcopu diecesanu o suma de 5200 fl. v. a. pentru ajutorarea bisericelor lipsite de midiloece. Pana acuma precum scimu a recursu pentru ajutoriu 14 comune, dintre care fura ajutate: Beb'a-vechia cu 400 fl., Monorosti'a, Batuti'a, Baiti'a, Chiscou, Remete si Siniugdu câte cu 300 fl., Totvaradi'a Sorosiagu, Briheni si V.-Seliste câte cu 200 fl. era Goil'a si Campu câte cu 100 fl. v. a.

**) (Senatulu scolariu alu consistoriului aradanu) observandu si cu dorere! indiferentismulu si ne interesarea Dloru inspectori ai scòleloru nòstre populare facia de cultur'a populara, si in specia de prosperitatea scòleloru nòstre, acoruru esistentia si caracteru confesionalu, e amenintiatu pre tóta clipèl'a, prin rescriptulu seu din 2. Octovre Nr. 1202/4007 „provoca pre respectivii dd. inspectori scolari pana in 30. de dile, sèu se-si sustèrna reporturile cu cari sunt in restantia, sèu restituindu tôte actele referitòrie la trebile scolari, ce se afla la densii, se-si substèrna aicia resignatiunea spre a se incredintià administratiunea trebiloru nòstre scolari din respectivele inspectorate aloru barbati, cari se voru interesà mai multu de promovarea invetiamentulu popularu.“ Noi aplaudamu acestu pasiu energicu alu venerab. nostru senatu scolariu, facia cu atari fiii ai natiunei, cari primindu asupra-le, o misiune atātu de santa nu corespundu datorintelor cu cari e incepciata.

*) (Spiritu de sacrificiu la romanu.) Dupa cum suntemu informati pe cale privata dela unu amicu alu nostru, demnulu fiu alu bisericeii si natiunei romane, Dlu comerciantu din Vasou (cot. Bihoru) Atanasiu Coroiu, esemplulu virtutii romane, avendu inainte interesulu publicu alu romaniloru, si starea slaba a comunei Baresci (langa Vasou) carea si altcum abia numera la vr'o 300 suflete, cu abnegare a renuciatu la interesulu privatu cumparandu pe sém'a numitei comuni unu pamentu parochialu in valòre de 1050 fl. acarui venitu anualu si pana la alegerea de preotu se administrèza de càtra epitropi'a parochiala. Gratulamu Dlu Atanasiu Coroiu, pentru acestu sacrificiu adusu pe altariulu natiunei si alu bisericeii.

*) Cu bucuria inregistramu cà dlu Constantinu Gurbanu fostulu profesore la institutulu nostru teologicu, din partea venerab. consistoriu, si pana la alegerea definitiva este denumitu de: administratore protopresviteralu alu Boros-Ineului cum si de administratore parochiale in aceasi parochia. Ni pare bine pentru acèsta denumire binenimerita, in person'a dlui Gurbanu, carele desi pucinu tempu petrecù in mediloculu nostru, totusi se sciù face demnu de reputatiunea intregi tenerimi clericale.

Post'a Redactiunei.

(Societati clericali in Sibiu). Foi'a dela inceputulu anulu scolaricu, vi s'a speditu regulatu, si neci decâtu tiestimu la denegarea micului cursu cu care amu potea contribui la paladiulu culturii nòstre nationale; ba din contra fratiloru! foi'a nòstra fiindu unu terenu pentru dezvoltarea tenerimeii in genere, si cu deosebire pentru dezvoltarea tenerimeii clericale ne miramu cum nu voiti a folosi acestu terenu si ocaziune binevenita au nu aceleasi sentimente si aspiratiuni nutrimu?

Celoru ce li datorimu, li ceremu indulgenti'a pana alta data.

Dlu C. Cratiuna in Lipova fiindu numerulu inchiatu, numai in celu viitoriu vomu putea satisfacè dorintiei.

Pentru redactiune: **Vinceantu Blangr'a.**